

Een eeuw Spoorwijk

En al meer dan 30 jaar ● ○ ●

INKIJKEXEMPLAAR - DIT IS HET
1E KATERN - WILT U MEER? KIJK
DAN OP WWW.SPOORWIJK.ORG

INHOUD

1	Voorwoord	4
2	Herinneringen van een eeuw: de jaren 1912-1940	5
2.1	Spoorwijk 100 jaar	5
2.2	Geworteld in het Haagse Spoorwijk	6
2.3	Spoorwijk - Een Legendarische Haagse wijk	11
2.4	Waterstoker	12
2.5	De markt, vlak voor de oorlog	14
2.6	Oude mensjes uit Spoorwijk	15
2.7	Weg na 68 jaar huren	16
2.8	Herinneringen zijn vlakbij	18
2.9	Spannende oorlog	19
3	Op volle stoom vooruit: de jaren '40-'70	21
3.1	De jaren 40	21
3.2	Boter, kaas en eieren	23
3.3	Godendrank	24
3.4	en de jaren vijftig en verder	24
3.5	Wasmachineman	27
3.6	De jaren '60	28
3.7	Stadskinderen	30
3.8	Familiekroniek	31
4	Rangeerfoutjes - vanaf de roerige 80-er jaren	34
4.1	Terugblik op 30 jaar	34
4.2	Inval in de wijk	41
4.3	De Keet	45
4.4	Sluiting bibliotheek	45
4.5	Nooit willen missen	46

5	Op het goede spoor: vanaf 1987.....	48
5.1	Hof van Heden	48
5.2	Speech van minister Dekker.....	48
5.3	Spoorwijk schudt zijn rode daken af	52
5.4	Schooltijd.....	60
5.5	Laantjes en pleintjes.....	61
5.6	De scholen	65
5.7	Hoogtepunten BOS 25 jaar	66
5.8	Vlindertuin geopend januari 2011	68
5.9	JOPplein Opening september 2010.....	69
5.10	En dan al weer BOS 30 jaar	70
5.11	Kleurrijk Festival 2012	71
5.12	Opknopbeurt groenstrook Hildebrandstraat ...	71
5.13	Kunst in de Wijk.....	72
5.14	Nieuw bestuur 2013	73
5.15	Het woord aan het nieuwe bestuur.....	73
5.16	Gediplomeerd	75
5.17	Vrijwilligers zetten zich in vanuit BOS.....	76
6	De eindsprint: toekomstblik	77
6.1	Aanpak Grijze plekken.....	77
6.2	De Gymzaal is al klaar.....	78
6.3	De nieuwe tempel geopend	78
7	Nawoord	79

1 VOORWOORD

Spoorwijk is als Haagse wijk al meer dan honderd jaar in ontwikkeling. Ooit begonnen als bestemmingsplan onder hoede van Berlage in 1912, is het opgebouwd, gegroeid, wederopgebouwd en opnieuw opgebloeid.

Al meer dan dertig jaar is de Bewoners Organisatie Spoorwijk (BOS) actief in de wijk. Dit boekje is er om u warm welkom te heten. Met herinneringen over de laatste honderd jaar. Met dingen die in de wijk spelen. En hoe wij er met zijn allen van kunnen genieten.

We wensen u heel veel leesplezier, en nog veel meer genot van Spoorwijk!

Marjan Wesselingh, Voorzitter

2 HERINNERINGEN VAN EEN EEUW: DE JAREN 1912-1940

2.1 SPOORWIJK 100 JAAR

Op 29 Oktober 2011 vond voor het eerst een reünie plaats van heel veel oud-Spoorwijkers. Met mensen van wel bijna honderd jaar. Honderden kwamen een kijkje nemen hoe Spoorwijk er nu bij ligt en wat iedereen in al die jaren heeft gedaan. Velen deelden hun herinneringen en een deel daarvan vindt u terug in dit boekje.

2.2 GEWORTELD IN HET HAAGSE SPOORWIJK

Toespraak van Tineke van Nimwegen ter gelegenheid van de reuniebijeenkomst 100 jaar Spoorwijk.

Dames en heren, bewoners en oud-bewoners van Spoorwijk,

Wat een opkomst op deze bijzondere zaterdag in De Wissel. De voorzitter van de Bewoners Organisatie, Marcel Keus, sprak daar zojuist zijn verheugheid en verwondering al over uit. Velen van u zijn uit alle delen van het land en uit alle delen van deze stad naar Spoorwijk gekomen om het 100-jarige bestaan te vieren. Op Limburg en Zeeland na zijn alle provincies hier in De Wissel vertegenwoordigd. De bewoners van nu ontvangen u daarvoor met open armen en men heeft alles uit de kast getrokken om er een sfeervolle dag van te maken.

Ik vind het eervol om straks met u deze bijzondere dag te openen en u vraagt zich wellicht af wat een wethouder van Midden-Delfland (de dorpen Den Hoorn, Schipluiden en Maasland) hier doet. Mijn betrokkenheid met de wijk dateert vanaf 1990 toen ik als Haags gemeenteraadslid aantrad en direct met Spoorwijk te maken kreeg. Tot 2007 woonde ik ook in het stadsdeel Laak waar ik als dochter van melkboer Van Wieringen in de wijk Schipperskwartier werd geboren en er met mijn broers opgroeide. Later werden ook onze kinderen in deze wijk groot gebracht. Ook na mijn aantreden in Midden-Delfland is onze band blijven bestaan en is er belangstelling over en weer. Dat doet ook de relatie tussen stad en land en land en stad goed. Je bent en blijft in onze Metropoolregio betrokken bij elkaar en dat is van belang.

Gemeente 's-Gravenhage

AAN DE LEDEN VAN HET
BEWONERSPLATFORM SPOORWIJK

's-GRAVENHAGE, 22 JUNI 1987

GELET OP DE GEMEENTELIJKE BESLUITVORMING ROND HET EXPERIMENT MET DE
WIJKWELZIJSORGANISATIE IN SPOORWIJK;

GEHOORD HEBBEND DAT DE WIJKWELZIJSORGANISATIE SPOORWIJK OP 22 JUNI
1987 FORMEEL VAN START GAAT;

IS BESLOTEN OVER TE GAAN TOT DE OFFICIELE INSTALLATIE VAN HET
BEWONERSPLATFORM.

NAMENS HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,

DE WETHOUDER VAN ONDERWIJS, WIJKWELZIJN
EN MIGRANTENBELEID,

JAN HEEMSKERK

Op 22 juni 1987 werd het Bewonersplatform Spoorwijk
opgericht

Over de geschiedenis van Spoorwijk

Deze wijk werd 100 jaar geleden aan de rand van Den Haag met Rijswijk gebouwd als een “tuinwijk” voor ambtenaren en arbeiders. Net als de Molenwijk werd de wijk een Koperen Knopenwijk genoemd. Het stedenbouwkundig plan van de wijk was indertijd vernieuwend en heeft nog steeds herkenbare patronen. Vanaf de start was er in de wijk een plek voor onderwijs, sport, spel, religie (katholiek en protestant) en er was sprake van gemeenschapszin. Uit de tentoonstelling blijkt hoe rijk het sociale en het verenigingsleven was en ik zie velen van u knikken. In Spoorwijk werd veel gevierd en was het heerlijk voor een kind om op te groeien.

In de jaren 80 van de vorige eeuw ging het minder goed met de wijk vanwege de uittocht van gezinnen naar grotere woningen elders. Een té grote instroom uit stadsvernieuwingsgebieden was er mede de oorzaak van dat Spoorwijk uit balans raakte. De wijk kreeg te maken met veel sociale problematiek en onleefbare situaties. Toen ik met de fractievoorzitter in 1990 de wijk bezocht luidden de klokken als gebaar van boosheid naar de lokale overheid.

Voor de Bewoners Organisatie was de maat vol en er moest heel snel iets gebeuren. Met steun van de hele Haagse gemeenteraad is hen dat ook gelukt en werd de wijk van stadsvernieuwingswijk, krachtwijk een prachtwijk. Vele diepte- en hoogtepunten zijn daarmee gepaard gegaan. De brand in een van de kerken, jeugdproblematiek, maar ook de bouw van deze Wissel, het nieuwe baken voor de wijk. Een ander hoogtepunt is het Hof van Heden, het schitterende wijkpark dat de wijk rijker is geworden. Door ook meer koopwoningen te mengen met sociale woningbouw is de wijk er sterker op geworden en is de draagkracht vergroot. De bevolking is natuurlijk flink veranderd, maar de gemeenschapszin en

de sociale betrokkenheid zijn nog steeds heel groot. Multiculturaliteit lijkt tegenwoordig een besmet woord te zijn, maar door de samenwerking van bewoners, verenigingen, kerken, de tempel, de moskeeën en vele anderen is Spoorwijk een krachtige multiculturele wijk geworden waar Den Haag en de regio TROTS op is.

Bewonerskracht

Velen van u hebben dié periode van diepte en doorzetten niet meegemaakt. Door velen werd op Spoorwijk neergekeken. Het is de kracht van de wijk geweest en haar bewoners die heeft gezorgd voor de dag van vandaag, een levenslustige en vitale honderdjarige wijk. Twee mannen en één vrouw waren toen de "vaders en moeders" van de wijk, Piet van Gogh, Joop Hoekstra en Tilly van Bergen Henegouwen. Mensen die er niet meer zijn, mensen die door hun inzet de wijk vanaf de wortels omhoog hebben getrokken. Mag ik van u allen voor hen een groot applaus.

Piet van Goch

Joop Hoekstra

De wortels hebben zich vertakt en nieuwe actieve bewoners dienden zich aan, vier van hen wil ik vandaag speciaal aan u voorstellen vanwege hun grote verdienste

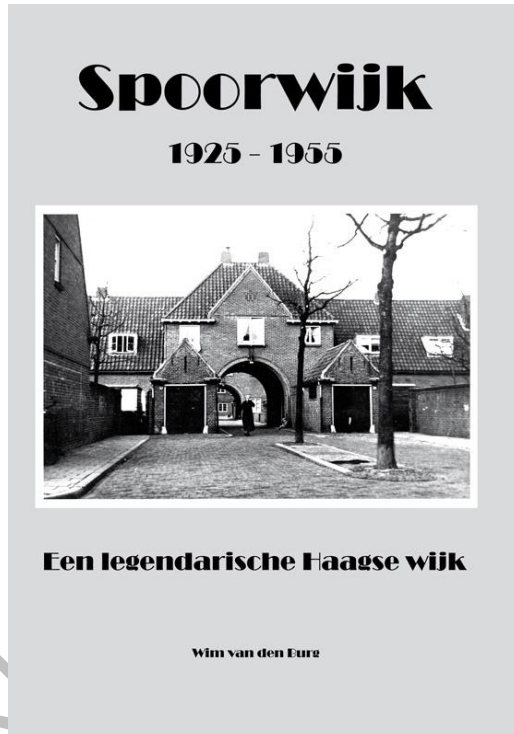
voor de wijk: Ramazan Odek, als puber vanuit Turkije naar de wijk gekomen en al 25 jaar aan de slag voor zijn buurt. Trees Hoekstra en haar dochter die zijn doorgegaan in de sporen van haar man en haar vader. En natuurlijk tot slot Ria Groot, de nieuwe "moeder" van de wijk, de vrouw ook die met hart en ziel deze reünie heeft georganiseerd. Mag ik uw speciale applaus voor deze mensen.

Verliefd, verkering, verloofd of getrouwd?

Ik zie dat velen van u reikhalzend naar de ander staat uit te kijken en ben benieuwd hoeveel van u indertijd in Spoorwijk verkering met elkaar kregen. Steek uw hand eens op! Zo, dat is een flink aantal, ik schat zeker 60! Wij zijn natuurlijk bijzonder geïnteresseerd in het verhaal daarachter en de Bewoners Organisatie wil graag dat u daarover schrijft en mailt naar BOS@spoorwijk.org. Via de website www.spoorwijk.org kunt u volgen wat er met deze verhalen gebeurt. Ik hoop dat het contact leidt tot een nieuwe relatie van u met uw oude buurt, want dat is goed voor uw persoonlijke wortels en de wortels van Spoorwijk!

En daarmee opende Tineke van Nimwegen de Reünistendag van het 100-jarige Spoorwijk.

2.3 SPOORWIJK - EEN LEGENDARISCHE HAAGSE WIJK

Spoorwijk, een legendarische naam voor een speciale wijk in Den Haag

Het bovenstaande boek is een zeer persoonlijke herinnering aan Spoorwijk van iemand die er zijn hele leven heeft gewoond. Zoals hij het zelf zegt:

"Het is het fijne gevoel dat je hebt als je denkt aan je mooie jeugdtijd, ondanks de tweede wereldoorlog die er tussen zat."

De beroemde architect Berlage had al langere tijd een bouwplan klaar voor Spoorwijk, desondanks heeft de gemeente nog gewacht met bouwen tot halverwege jaren twintig.

De naam Spoorwijk is ontleend aan de spoorlijn van Den Haag naar Rotterdam. De wijk ligt keurig in een bocht van die lijn. Het werd een wijk met vrij kleine arbeidershuizen. Een mooie moderne wijk, geheel in lijn met de nieuwe visies op de woningbouw zoals die in het begin van de twintigste eeuw in geheel Europa ingang begonnen te vinden.

De foto's geven een wereld weer die niet meer bestaat. Op straat spelen zonder autoverkeer! Loop in gedachten, aan de hand van de foto's door Spoorwijk en herinner je vrienden, vriendinnen, leraren uit je jeugd

Een boeiend fotoboek, verzameld en geschreven door Wim van den Burg.
www.uitgeverijbetelgeuze.nl

2.4 WATERSTOKER

Ik ben in 1933 geboren en woonde sinds 1939 in Spoorwijk, in de Schoolmeesterstraat. Ons gezin bestond uit acht personen: vier meisjes en twee jongens. In de Van de Broekstraat zat waterstoker-kruidenier Hummel. Daar konden de moeders warm water halen voor de was of badwater, alhoewel onze moeder altijd warm water op het gas maakte met een wasketel. De heerlijkheid van een douche in huis bestond nog niet. Eén keer per week ging je in de teil en verder waste je je met koud water. Toen wij wat ouder werden, mochten de oudsten naar het badhuis in de Paets van Troostwijkstraat. In de Capedosestraat was een snoepwinkel. Die heette de Zoete Inval en daar drukten wij als kinderen onze

neusjes plat tegen de ruit vanwege al de heerlijkheden. In de oorlog werd de Capedosestraat omgedoopt tot Arie Prinsenstraat, maar na de oorlog werd het weer Capedosestraat. Ik was op de Jeroenschool bij de nonnen in de Rosseelstraat.

In de eerste klas zat ik bij juffrouw Florie. Het was een schat. Als je goed je best deed, kreeg je een boterham van haar. Voor mij was het een feest als ik aan de beurt was, thuis hadden wij het niet breed.

Ik ben twee keer in een kolonie geweest in Boxtel. Deze was voor katholieke Haagse bleekneusjes. Daar ging je voor zes weken naartoe en als je niet genoeg aankwam, kwamen daar nog eens zes weken bij. Dat overkwam mij bijna, en ik vond het verschrikkelijk. Maar dat kon je niet naar huis schrijven, want wat je schreef werd gecontroleerd.

Wil Krens-Litzouw | Hengelo

2.5 DE MARKT, VLAK VOOR DE OORLOG

Hoewel wij in het oosten des lands wonen, zijn en blijven wij toch echte Hagenaars. Wij zijn er geboren en getogen en kennen het Haagje zoals het was. Ik werd geboren aan de Hildebrandstraat in Spoorwijk, en vanaf mijn vijfde, vlak voor de oorlog, verhuisden wij naar het Hoflandplein no 7, een nieuw huis, op de derde etage, dat toen erg hoog was, één van de hoogste huizen van Den Haag. We hebben het daar ook allemaal gezien, de gloed aan de hemel van het brandend Rotterdam, de bommen die vielen op het Bezuidenhout en de luchtaanvallen en zoeklichten boven Ypenburg.

De laatste keer dat wij Den Haag bezochten - en natuurlijk ons oude buurtje - zag ik met schrik, dat het gedeelte Hoefkade tussen de katholieke kerk en het Hoflandplein geheel was verdwenen en daarmee kwamen veel herinneringen boven. De jaren vlak na de oorlog, ik was toen tien jaar, leerde ik boodschappen doen op de Hoefkade en natuurlijk op de Haagse Markt, alwaar de fam. Otten en Simonis toch wel heel bekend waren. Voor de markt kreeg ik extra advies van mijn moeder, niet naar de mooie voorste appels kijken, maar achter in de kist want die kwamen op de weegschaal! Mijn boodschappenlijst was lang en als ik van de drie gulden in de portemonnee één kwartje overhield had ik goed mijn boodschappen gedaan.

Connie Ruijfrook-Plooij

Hildebrandstraat 1922

2.6 OUDE MENSJES UIT SPOORWIJK

Ik ben van 1926 dus al een oude dame. Ook ik heb mijn hele jeugd in spoorwijk gewoond. Dus ik weet er alles van. Ook de oorlog meegemaakt, maar wat waren wij saamhorig met elkaar. Toen ik mijn man leerde kennen (hij woonde in de Schilderswijk) en we zijn getrouwd in 1953. Ik woonde in de Busken Huetstraat en een paar huizen verderop woonde een fam, v.d.Berg (toevallig is mijn meisjesnaam ook v.d.Berg) en daar kwam ik in de oorlog veel over de vloer. en de oudste zoon heette Pim en daar ben ik vlak na het bombardement van het Bezuidenhout met hem op voedseltocht geweest naar het oosten van het land, maar heb ik nog veel herinneringen aan. Maar Pim v.d. Berg ben ik uit het oog verloren en weet helemaal niet meer waar hij nu woont. Misschien leest hij dit en ik zou het leuk vinden hem nog eens te ontmoeten. Hij moet nu ook rond de 75 jaar zijn. Spoorwijk is erg veranderd het is haast niet meer te herkennen. Wij wonen nu in Zeeland daar is het allemaal

nog wat rustiger en wij wonen er graag. Pim had nog broers Dick, Hans en nog een waarvan mijn de naam is ontschoten.

Groet D. Linnemann-v.d.Berg. Hoedekenskerke Zld.

2.7 WEG NA 68 JAAR HUREN

Mevrouw Koot (74) was een meisje van pas zes jaar toen ze met haar ouders huurwoning nummer 84 betrok in de Guido Gezellestraat. Het is een van die vele leuke straten die Spoorwijk tot zo'n wijk hebben gemaakt waar saamhorigheid troef is.

Op nummer 84 werd het almaar voller. Ze had er al het leven geschonken aan vier kinderen, toen haar moeder overleed. "Mijn vader heeft ze alle vijf nog meegemaakt", vertelt mevrouw Koot nu. Een grote familie, dus veel kostgangers die destijds ieder een setje huissleutels kregen en nu nog hadden om ma te kunnen bezoeken. Deze week gaf mevrouw Koot met pijn in haar hart alle sleutels in één grote verzamelbos terug aan haar huisbaas, Meijer. Makelaar-taxateur Roger Meijer, van het door zijn - veel te vroeg overleden - vader opgerichte makelaarskantoor G.A.A. Meijer op de Thomsonlaan, verraste mevrouw Koot in haar oude voortuin met een zware pot vol duurzame bloemen, een boekenbon en een felicitatiekaart in verband met de nieuwe woning die ze zojuist heeft betrokken in De Wissel.

Meijer: "Ik heb vaker meegemaakt dat mensen heel lang in dezelfde huurwoning bleven. Tot nu toe was voor mijn kantoor het record echter 55 jaar. Maar 68 jaar is echt heel bijzonder". Om zijn door kinderen en kleinkinderen van mevrouw Koot bijgewoonde tuinspeech geestig te vervolgen met: "Makelaars zijn niet blij met zulke lange huurperiodes. Die zijn gebaat bij een goede doorstroming". Zo om de zeven jaar verhuizen, dat is goed voor de woningmarkt. De makelaar trof de woning

(à 533,80 huur) in goed onderhouden staat aan. De kinderen van mevrouw Koot, van wie enkelen in de buurt wonen, hebben er veel aan vertimmerd en zelfs van een uitbreiding voorzien. "We hadden ook best een lift in de woning willen aanbrengen", vertelde zoon John. Dit omdat de knieën van zijn moeder niet best meer zijn en zij geen trappen meer kan lopen.

Maar om straks gedwongen plaatsing in een afgelegen wooncentrum te voorkomen, is nu al vrijwillig voor De Wissel gekozen. Vanuit haar nieuwe driekamerwoning kijkt mevrouw Koot sinds enkele dagen vanuit een schuine hoek uit op haar oude huurwoning. "Ik vind het heel erg dat ik eruit moest. Ik ben daar ingetrouwd, heb er mijn kinderen gekregen en heb er mijn ouders verloren. Het is in deze straat altijd gezellig geweest".

En: "Meneer Meijer, wat doen we nou met de post die er nog eventueel komt?" "Oh, u mag nog best even één sleutelsetje terughebben", reageerde de jonge makelaar sportief. Meijer weet nog niet of nummer 84 straks wordt verkocht of weer verhuurd.

Mw. Koot

2.8 HERINNERINGEN ZIJN VLAKBIJ

Samen in de keuken deden ome en ik de was. In een grote teil met stampers. Boenen, spoelen, en dan nog een keer met een zakje blauwsel. Daarna door de wringer en als de kleren droog waren mocht ik helpen strijken. IJzeren strijkbouten op de potkachel en oppassen dat je de theedoek niet schroeide. Buiten op het muurtje, nu begroeid met klimop, kreeg ik de eerste reep chocolade. Van een bevrijder, een Canadese militair. Nog steeds woon ik in het huis waar ik geboren ben. Mijn ouders namen in 1938 de woning aan de Laan van Meerdervoort over. Het was een rusthuis met veel oude dames. Opa en oma kwamen mee uit Spoorwijk. Na de oorlog speelden we in de tankgracht. De oude dames in het huis maakten plaats voor families uit Nederlands-Indië. Omdat mijn moeder nog steeds de warme maaltijden verzorgde werd er vaak Indisch gegeten. Heerlijk!

In mijn lagere-schooltijd brachten we bezoekjes aan Heck op het Spui, of aan Krul voor een theecomplot (voor mij limonade) met gebakjes. Met opa genoot ik van de kermis op Prinsjesdag en zelf won hij meestal de hoofdprijs met het slaan van een grote hamer op de 'Kop van Jut'. Van de Watersnoodramp in 1953 herinner ik me het opkomen van de vloed, het strand, de weggeslagen bunkers; je staat zo tot je knieën in het water. De middelbare schooltijd is vijf jaar plezier. Op schoolavonden mag er niet gedanst worden, maar we organiseren zelf dansavondjes bij ons thuis. Met 45-toeren plaatjes op een nieuwe pick-up: 'Midnight' van Paul Anka en 'Jailhouse Rock' van Elvis werden grijs gedraaid.

In de jaren zestig is het trouwen en werken. Je bent nu volwassen. In ons huis aan de Laan van Meerdervoort wonen nu vier generaties. Alweer de was: kleine babytruitjes van onze dochter, grote flanelen

borstrokken van opa, nylon kousen (heel voorzichtig behandelen) van moeder en bruine legeroverhemden van manlief. De foto's genomen voor hetzelfde witte huis sieren de schoorsteen. Van '38 tot '95. Van ikzelf tot kleindochter. Herinneringen ze zijn vlakbij.

Kokkie van Dijk-Engelen

2.9 SPANNENDE OORLOG

Toen de oorlog uitbrak, was ik net tien jaar. De term mobilisatie had ik spannend gevonden, niet wetende wat het betekende. Geboren en getogen in de Camera Obscurastraat 12 (Spoorwijk) en later op 36. Ons gezinnetje was niet groot; ik was nog alleen en in mei 1941 werd plotseling een zusje geboren. Doordat mijn vader mij van school haalde en ik een moorkop mocht uitzoeken, was het iets feestelijks. De oorlog was nog jong en we hadden er nog niet z'n erg in. Nijpender werd het in 1944, de hongerwinter. Op school in de Busken Huetstraat kreeg ik I.K.B.-voeding door mijn astma /bronchitis-aanvallen. Mager als ik was, wist ik wel van aanpakken.

De V1's kwamen vaak in Overvoorde naar beneden. Wij waren daar veel om de noodkachel die pappa had gemaakt, met het hout van stammetjes te vullen. Op zusjes wandelwagentje vervoerden wij dat. Een klein

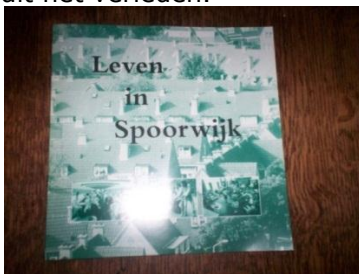
trapje zette mijn vader tegen de bomen op, maar ook dat werd door anderen verzaagd tot brandstof. We leden veel honger; suikerbieten en bloembollen en de weinige bonnen waren alles wat we hadden. Af en toe was er een feestelijke dag bij de gaarkeuken en werd het pannetje halfvol geschept. Ik moest in de rij staan als 14-jarige. Pappa lag met hongeroedeem op bed. En ik viel niet zo snel flauw in de rij van wachtenden... Haastte ik mij naar huis tot er een jongen riep:

"Hé zus, wat eten we vandaag?" Zo onschuldig als ik was, tilde ik de deksel op en ...een graai met zijn hand en de inhoud was op wat restjes na verdwenen. Het huilen stond mij nader dan het lachen. Van de Ruyterschool ging ik naar de huishoudschool om te leren voor kinderverzorgster. Maar wassen, koken en strijken gingen mij niet goed af. De kookjuffrouw is zenuwpatiënt van mij geworden. Mijn kinderverzorgsterdiploma heb ik niet gehaald.

Op vaders advies ging ik naar Wilson's Limonadefabriek (Amsterdamse Veerkade). De hele dag staten opstellen van de flesjes van de kratten die verkocht werden. Zonder telmachine. Na een jaar of drie ging ik naar de drukkerij Leussen in de Hofwijckstraat. Bij Zeven Provinciën (Javastraat) bleef ik tot mijn trouwen.

H.J. Vaz-Diaz-Meershoek

Lees ook nog het boekje Leven in Spoorwijk (opbouwwerker Marko Fehres 1993) met veel herinneringen uit het verleden.

3 OP VOLLE STOOM VOORUIT: DE JAREN '40-'70

3.1 DE JAREN 40

Ontzettend leuk om verhalen van de mensen uit Spoorwijk en Laakkwartier te lezen. Zelf heb ik er een ontzettend leuke tijd gehad. Een tijd om nooit te vergeten.

In 1940 ben ik op de Laakkade geboren en direct hierna zijn wij verhuisd naar de Burgersdijkstraat. Wij woonden op de hoek van de Laakkade tegenover de slagerij van Bos. De dochter heette Trijnie en zij was ongeveer 8 jaar ouder dan ik. Boven de slagerij woonde tante Jos. Een fantastische vrouw die bij iedereen zeer goed lag. Voorts woonden bij ons op het portiek de familie Liothard (Etienne, Lucienne, Kazmira, René en Michelen) Met Lucien was ik bevriend en wij gingen heel vaak in de straat putvoetballen. Voorts woonden in de straat de familie Driessen. met Bep Driessen heb ik nog verkering gehad, maar ja dit was een onmogelijke liefde, want zij was Katholiek en ik Ned. Hervormd en in die tijd was dit voor de ouders absoluut niet toegestaan. Ik heb begrepen dat Bep haar naam later heeft gewijzigd in Lisbeth. Wat van haar is geworden weet ik helaas niet. In de straat woonden ook de gebroeders Simmers, Henk, Cock en ? . Alle drie hadden ze een BMW-motor. Dat was voor mij en mijn vrienden smullen geblazen. Sporten was zeer belangrijk in die tijd en toen Holland Sport tot stand kwam gingen mijn vriend Boudewijn Pape en ik daar voetballen. (Na 45 jaar heb ik weer contact met hem!) 5x per week op de fiets naar Duindigt! Daarvoor had ik bij Cromvliet gespeeld en weer later bij RVV Rijswijk. Wat een fantastische vereniging was dit. 3x achter elkaar werden we kampioen met spelers zoals Herman Groen, Floor Fritz e.a. En wat te denken van ijshockey-periode

van HOKIJ?!! Met spelers als Pico, Pat Adair, Mc.Guire, Carl Forster, Van Dommelen, Klein e.a.

Altijd gingen we naar (Scheveningen) Holland Sport op Houtrust kijken, met spelers als Mick Clavan, Bertus de Harder, Henk Schouten, Wim Landman en v.a.
(Gemeente Bestuur waarom hebben jullie die club om zeep geholpen??)

In 1958 ben ik in dienst gegaan bij de Kon.Luchtmacht in West Duitsland. Daar heb ik bijna twee jaar gediend bij de 1e Groep Geleide Wapens. Een fantastische tijd. Voor ik in dienst ging kreeg ik verkering met Ria van Velzen. Zij woonde in de Van Musschenbroekstraat. Helaas ben ik er nooit in geslaagd om haar huidige adres te achterhalen. Ik zou heel graag nog eens met haar willen spreken.

Later leerde ik mijn huidige vrouw kennen. Zij was verpleegster bij o.a. dr. Schmitz in de polikliniek bij de

Oranjekerk op de Gouverneurlaan. Toen wij trouwden zijn wij in de Keggestraat in Spoorwijk gaan wonen. Op zolder in een oude van dagen woning bij de fam. Lether. Ontzettend aardige mensen. Een periode die heel erg gezellig was. In 1963 vertrokken wij uit Den Haag naar Capelle a/d IJssel. Oh, oh Den Haag, mooie stad achter de duinen, ik zal je nooooooit vergeten!

Rob van Wieringen

3.2 BOTER, KAAS EN EIEREN

Van alle bekende straatfiguren die met paard en wagen hun waren uitventten (groenteboer Losheid, zand zeep en soda Beukers), was Allie Knijnenburg een van hen. Mijn vader deed van voor 1940 tot 1970 in boter, kaas en eieren.

Hij liep met paard en wagen met bovenop stenen kippen door vele wijken van Den Haag. Onder andere het Zuiderpark, Spoorwijk, Laakkwartier, de Schilderswijk en voor de Tweede Wereldoorlog ook Scheveningen. De vier paarden die Allie gehad heeft noemde hij allemaal Josje. Onderweg kreeg Josje van de klanten genoeg te eten en als het Josje te lang duurde dan pikte hij de plantjes uit de vensterbanken van de mensen bij wie het raam open stond (dat kon toen nog). Josje en de wagen werden gestald in het Oog in 't Zeilstraatje, een zijstraat van de Boekhorststraat.

Na 1950 werd er ook in de nieuwbouwwijken Moerwijk, Morgenstond, Bouwlust en Berestein gevent. Dat was nodig omdat de huizen eerder klaar waren dan de winkels. Allie Knijnenburg is in 1965 gestopt met het venten met paard en wagen omdat het verkeer steeds drukker werd. Allie is nog zo'n vier jaar met een VW-bus doorgedaan met venten. Toen hij 69 was is hij gestopt met werken.

A. Knijnenburg Den Haag

3.3 GODENDRANK

Vlak na de oorlog zat ik op de kleuterschool. Wij wisten niet wat melk was en moesten een kopje meenemen. Daarin werd op school een lepel wit poeder aangelengd met water; goed roeren en drinken. Een godendrank, zo lekker. Als verrassing kregen we melkpoeder mee. Een van mijn eerste verjaardagen mocht ik vieren met roomboter en honing op brood. Wij woonden in een ambtenarenbuurt. Je hoorde niet te komen in het gedeelte dat achter de Noordpolderkade lag, ook niet in Spoorwijk. Wat je natuurlijk toch deed als er een vriendinnetje woonde. De katholieke kerk had daar veel te vertellen met veel eigendommen: van huizenblokken, klooster met kapel, tot kerk, parochiehuus en tuin.

Thuis hadden wij een distributieradio: een luidspreker en een grote knop met een paar keuzezenders. Het geluid was heel goed en werd na opheffing node gemist. De hoorspelen werden driftig beluisterd. Allemaal rond de radio geschaard voor Monus de man van de maan die sprong in het heelal, en natuurlijk de familie Doorsnee. Ergens in de jaren vijftig kreeg ik een nieuw klasgenootje uit Indië. We raakten bevriend en zijn dat nog steeds. Mijn vader zat na de oorlog 2,5 jaar in Indonesië. Heel wat verhalen en foto's bracht hij mee. Wat ik mij ook kan herinneren is zoiets als een dorpsgek. Lange tijd liep zo'n iemand, 'Gekke Willem', door de Spuistraat. Een lange lijzige man, met lange jas. Hij deed geen vlieg kwaad en had er veel plezier in om door het uitsteken van zijn lange tong, jonge meisjes de stuipen op het lijf te jagen. Gillende keukenmeiden...en gekke Willem lag dubbel.

C.A.M. de Vree-Sies

3.4 EN DE JAREN VIJFTIG EN VERDER

Heel wat straten in Spoorwijk zijn de laatste jaren ten prooi gevallen aan de slopershamer. Zoals de Gerrit

Witsestraat, de Camera Obscurastraat en een gedeelte van de Beetsstraat en de Hildebrandstraat. Langzaam maar zeker komen daar nieuwe huizen voor in de plaats. Kortom, Spoorwijk zal de komende tijd een volledige metamorfose ondergaan. Het is deze wijk waarin ik mijn jeugdtijd heb doorgebracht. Tot 1942 woonden we in de Hasebroekstraat, waarna ik met mijn ouders en mijn acht jaar oudere zus naar de Oltmansstraat verhuisde. Bijna vier jaar was ik toen.

Na de oorlog bezocht ik de openbare lagere school in de Beetsstraat. Het hoofd was de heer Hundepool. Ik kwam te zitten in de klas van juffrouw Morrison en eerder of later had ik de wat strenge juffrouw Ratelband als onderwijzeres. Enkele namen van kinderen uit mijn klas herinner ik me nog. Zo was er een meisje, Nita de Graaf heette ze. Ze woonde ook in de Oltmansstraat, maar dan in het gedeelte tussen de Alberdingk Thijmstraat en de Beetsstraat. Verder herinner ik me drie jongens: Hans Snaterse die pal naast de school woonde, Gerrie de Roode uit de Camera Obscurastraat en Jørjøm Zwennes. Was hij jaren geleden niet de te raden persoon in het tv-

programma 'Wie van de Drie'? Hij gaf zich uit als chef-kok van restaurant 't Goude Hooft.

Het was de tijd, direct na de oorlog, dat de melkboer vroeg in de morgen nog aan huis kwam. Voor ons was dat de heer Nijbakker. Hij had zijn melkzaak in de Beetsstraat. Als kruidenier hadden we de heer Van den Bos, wiens winkel was gevestigd op de hoek van de Potgieterstraat en de Oltmansstraat. Naar mijn weten had hij voor de oorlog een kruidenierszaak in een ander gedeelte van Spoorwijk, waar hij ook brood verkocht. Daarom werd hij jaren daarna 'Bakkertje Bos' genoemd.

Een van de oudste winkels in Spoorwijk was de galanteriewinkel van de familie Talen in de Alberdingk Thijmstraat. Van de oudste dochter, Geesje Talen, heb ik in de jaren '50 nog accordeonles gehad. Later heeft dochter Lenie de winkel van haar ouders overgenomen. In verband met de sloop van de panden waarin haar winkel gevestigd was, verhuisde Lenie naar een leegstaand pand op de hoek van de Multatulistraat en de Alberdingk Thijmstraat. Eind juli van dit jaar besloten Lenie en haar man de deuren van hun winkel voorgoed te sluiten. Zover een greep uit herinneringen van mijn jeugd in Spoorwijk. In 1972 verhuisden van de Oltmansstraat naar een flat in de Stieltjesstraat in het Laakkwartier. En daar woon ik nog steeds.

Joop van den Berg

3.5 WASMACHINEMAN

In februari 1951 ik was vijf jaar en verhuisde ik met ouders en zus naar de Melis Stokelaan. Ons huis op de tweede etage lag tegenover het Zuiderpark. Bij de Betje Wolffstraat die toen nog in aanbouw was. Er was in deze winkelstraat één winkel open, de kruidenierswinkel van Koopman.

Toen we nog in Spoorwijk woonden, zat ik op de kleuterschool in de Van Oosterwijk Bruinstraat . Daar had ik het prima naar mijn zin, dus werd er besloten dat ik daar zou blijven tot ik naar de grote school zou gaan. Mijn vader bracht me 's morgens achter op de fiets. Ik herinner me dat ik het altijd zo griezelig vond als er net een trein over het viaduct bij de Goeverneurlaan denderde. Maar ja, ik zat veilig bij vader, mij kon niets gebeuren. 's Middags liep ik helemaal terug en ik zie nog mijn moeder ongerust op het balkon op de uitkijk staan. In september was het moment dat ik naar de lagere school moest. De Roemer Visscherstraat telde twee

scholen in aanbouw: een christelijke en een openbare. Ik ging naar de openbare. Maar er was een probleem: er was maar één lokaal, terwijl er twee eerste klassen stonden te trappelen met elke ruim vijftig kinderen. Dus ging ik de ene week 's morgens en de andere week 's middags naar school. Ik weet niet meer hoe lang dat geduurd heeft, maar ik heb diepe bewondering voor onze onderwijzeres juffrouw Franssen, want met Kerstmis kon ik al lezen.

Voor zover ik weet had haast niemand toen een eigen wasmachine. Maar er was een firma die de portieken schoonmaakte en ook wasmachines verhuurde. Maandag was wasdag, dus werd op zondagavond de was op het fornuis in een grote teil met soda in de week gezet, op een zacht pitje. Maandagochtend moest pa uiteraard helpen om de teil naar de badkamer te sjouwen en dan maar hopen dat de wasmachineman ook echt kwam. En ja hoor, daar kwam de bakfiets van de firma Jelle Schoonlingen, volgeladen met die vierkante Hoover-wasmachines. Die man nam zo'n machine op zijn nek en bracht hem naar de tweede etage. Daar was alles in gereedheid gebracht; het water kookte (want die machines konden niet zelf verwarmen) en de wringer op z'n bok met een teil eronder stond ook al te wachten. Je moest wel meteen aan de slag, want de huurtijd was beperkt. Soms had mijn moeder pech en kwam hij niet of veel te laat. Het gebeurde ook een keer dat de machine vol zand zat. Hoeveel de wasmachine kostte weet mijn moeder, die inmiddels negentig jaar is, niet meer.

Marijke van Dijk-van Hagen, Den Haag

3.6 DE JAREN '60

In de jaren '60 heb ik enkele jaren in Spoorwijk gewoond, een toen ook al beruchte wijk. In de dagelijkse praktijk gebeurde er weleens wat, doch een

onbekommerde jeugd was er in die tijd nog goed mogelijk.

Spoorwijk was bijzonder vanwege de vele betaalbare eengezinswoningen. De wijk was ontworpen naar een stedenbouwkundig plan van Berlage dat veel ruimte liet voor tuintjes, parkjes en poortjes. Dat maakte het een leuke omgeving om te spelen. In de jaren zestig werden voor het eerst doucheruimtes gebouwd in de beknopte huisjes omdat die bij de bouw nog niet bestonden. In die tijd kocht mijn moeder nog gewoon in buurtwinkels als de Vivo in de Guido Gezellestraat en slager Waslander op de Van Zeggelenlaan. Pas later kwam de concurrentie van onder meer één van de eerste Konmars in de Waldorpstraat. Een supermarkt bezoeken was toen een uitje.

De Goeverneurlaan was er voor de extra boodschappen. Zo nu en dan mocht ik een modelbouw vliegtuigje of huisje uitzoeken bij speelgoedwinkel Wonderland. In die tijd besepte ik nog niet wat de op de muren van de Jeroenschool gekalkte namen van beatgroepen als Q65 betekenden.

Op een gegeven moment werd ik gevraagd bij de verkeners op de zolder van de Jeroenschool. Vreselijk was het: 'overleven' met hout, knopen en zakmessen terwijl net de nieuwste Engelse en Amerikaanse televisieseries op de Nederlandse televisie kwamen. Nog voor een uniform besteld kon worden, was ik er alweer vanaf en zat ik avond aan avond aan de buis gekluisterd. Het is jammer dat de wijk later verloederd is en uiteindelijk door de omvang van de huisjes niet volledig behouden kon blijven.

John van Markwijk, Leidschendam

De Jeroenkerk voor de afbraak

3.7 STADSKINDEREN

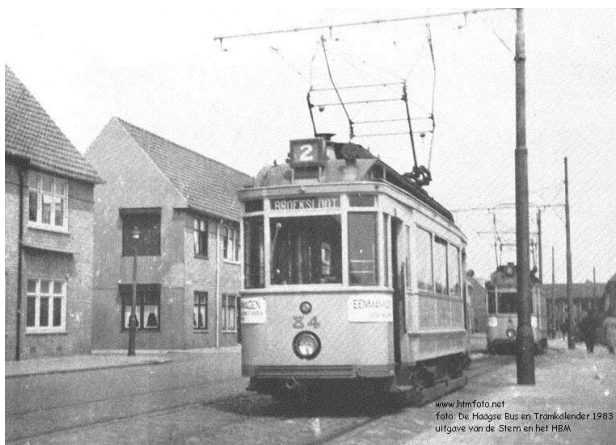
Stadskinderen, een van hen ben ik. Mijn naam is Aat van der Meij 1949 geboren in de Joris van der Haagenstraat, direct daarop in 1951 zijn wij verhuisd naar de Multatulistraat in Spoorwijk, van daaruit naar de Camera Obscurastraat, en van daaruit weer naar de Oltmansstraat naast de poort, om de hoek hadden wij het winkelplein met onder anderen Bakker Baas, Lenie Talen, Hakkert de groenteman, Van Voorts de kruidenier, twee sigarettenwinkels waarvan een met de naam Zurich deze middenstander werd altijd gepest, slagerij Pleite en nog meer winkels. Mijn kleuterschool was in de Douwes Dekkerstraat waar ook clubhuis de Fram zat. Ik zat op circus het Kraaiennest, was trommelslager en kreeg les van de heer van Dijk. Daarna ging ik naar de Busken Huetschool van juffrouw Casstanje en juffrouw Nagel.

Ik was een jaar of acht of negen - precies weet ik het niet meer - toen mijn klasgenootje Willy van der Langenberg kwam te overlijden. Wij zijn met de gehele klas naar de begrafenis geweest, die zeer emotioneel voor mij was. Ik denk er nog regelmatig met emotie aan terug. Mijn vader werkte toen bij Ruton later Philips wij zijn in 1959 verhuisd naar Hoogeveen, daar heeft mijn vader bijna twee jaar gewerkt en is daar helaas op 36 jarige leeftijd overleden. In 1961 zijn wij toen teruggekeerd naar Spoorwijk en zijn gaan wonen in de Jonathanstraat 37, daar heb ik ook mijn eerste verkering gekregen met Corrie Onderwater zij woonde ook in de Jonathanstraat nummer 20 (mijn god wat zou ik haar nog eens graag ontmoetten). Wij gingen regelmatig naar Don Bosco, bij de paters Nelissen en Langeman keken film of hadden disco: wat was het er gezellig. Zoiets vergeet je absoluut nooit meer ik heb een ontzettend goede herinnering aan spoorwijk en rij er nog regelmatig doorheen, in de hoop er nog bekenden te zien, zoals Corrie, maar helaas tot nu toe geen resultaat. Zelf woon ik al meer dan dertig jaar in Zoetermeer, buiten mijn wens om heb ik alles wat mijn hartje begeert

Aat van der Meij, Zoetermeer

3.8 FAMILIEKRONIEK

Onze roots (voor de oorlog) lagen in de wijk laakkwartier/Spoorwijk, onder meer in de Douwes Dekkerstraat -Capedosestraat. Sport was bij ons een heel belangrijke factor in de familie (met name voetbal), maar ook handbal, wat door de vrouwen beoefend werd bij AHC 28. Voetbal was echter bij ons de favoriete sport. Met zes broers speelden we in de vereniging Vios. In de avonduren trajnden wij op de speelweide in het Zuiderpark en reden dan met gevaar voor eigen leven mee op de treeplank of de koppeling achterop de trams.

Bij terugkomst van het voetballen in het Zuiderpark lesten we onze dorst bij melkzaak van Konijnenburg in de Frederik Ruysstraat via een gezamenlijke kan melk. Geld voor voetbalkleding en schoeisel werd met moeite door de ouders bijeen gebracht. Broer Karel was voor ons het grote voorbeeld als voetballer; hij ging later van Vios naar ADO, waar hij nog steeds aan verbonden is in diverse activiteiten, en jaren achtereen furore maakte als aanvoerder in het eerste elftal van ADO. Een zwager van ons (Leo v.d. Kroft) was een bekende scheidsrechter. Uitgaan deden we in Scheveningen aan het Gevers Deynootplein, De Fles, Pia Beck, Pam Pam, Palace de Dance, Prinsesse Paviljoen; en in de stad bij Rutecks, Corona, Heck, De Fles, Tokkybar, enkele bars in het Achterom, Bierkelder, 't-Zuid, broodje van Dootje, De Apendans. In onze eigen buurt vertoefden wij op zaterdagavond ook veel in de Panchobar en dancing Regina aan de Thomsonlaan en cafetaria De Plu hoek Goudenregenstraat Laan van Meerdervoort.

De aanschaf van de eerste bromfiets was ook heel bijzonder. Met de bromfiets en een club vrienden op vakantie naar België en Luxemburg, overnachten in tenten en bij de boeren. Muziek was ook een bepalende factor in ons gezin (het zit in de genen), vooral marsmuziek. Vermoedelijk van grootvader mee gekregen, die kapelmeester was bij de Cavalerie in de Frederikstraat. In de Fahrenheitstraat lag het repetitiegebouw van de PTT Harmonie en een keer per week

maakten zij een muzikale rondwandeling door de buurt en dat was voor ons een hele happening. Wij werden lid van de Harmonie Crescendo in de Scheeperstraat. Op een gegeven moment verhuisden we naar een nieuwbouwwoning in de wijk Bouwlust (Zonneoord), als eerste flatgebouw achterin de polder waar nog geen vervoer naar toe was. Naast ons woonde Erica Terpstra met haar ouders. We zagen haar elke morgen (met haar hond) de deur uit gaan om te gaan trainen op Kijkduin. Door privéomstandigheden verhuisden we binnen een jaar naar een andere woning in de Ermelostraat in de Zuiderparkbuurt. We waren zelfs met zes broers lid van het beroemde Trompetter en Jachthoornkorps Prins Bernhard in Scheveningen, opgericht in 1954 door de reders Voois. Jaren achtereen behaalden we met dit korps grote successen, zowel in het binnen als in het buitenland. Later is er nog een showgroep bij gekomen, PB Showgirls, wat nog meer bijdroeg tot de successen, waar dochters van leden lid van werden. Hoogtepunt voor het korps was de muzikale deelname aan de film 'Soldaat van Oranje'. Helaas door een gebrek aan leden werd het korps na 30 jaar bestaan te hebben in 1984 ontbonden. Daarna zijn we met vier broers lid geworden van zowel de Haagsche Koninklijke Shelharmonie als de Drumfanfare Rode Kruis Korps te Den Haag, en hebben daar tot 1997 in gespeeld als trombonist/baritonist. Vervolgens zijn we met drie broers lid geworden van het Haags Dag Orkest, waar we het nog steeds erg naar ons zin hebben.

Joop Jansen

Alberdingk Thijmplein

4 RANGEERFOUTJES - VANAF DE ROERIGE 80-ER JAREN

4.1 TERUGBLIK OP 30 JAAR

Ex-Spoorwijker Rob Reimerink begon zijn carrière als opbouwwerker in 1979 en werd als opbouwwerker in Spoorwijk weer actief vanaf 1981. Hij is degene die uiteindelijk de basis heeft gelegd voor de Bewoners Organisatie. Hier zijn toespraak van 08.12.2012.

Ik ben evenals de één van de eerste opbouwwerkers Henk van der Staak, van de generatie van de jaren 45 - 50. De generatie van Spoorwijks Belangen. De muzikant op het plein. Spelen op straat. Van wielrennen in de periode van de Tour de France op je oude fiets, van gymnastiekdemonstratie op het Albertingk Thijmplein op Koninginnedag. De generatie van de woonmaatschappelijkwerkster die de linnenkast kwam controleren en bij de winkelier op de hoek navroeg of je wel op tijd betaalde. Als dat in orde was dan kon je een huis huren in Spoorwijk. Ik ben ook van de generatie dat de Katholieke woningbouwvereniging Verbetering zij ons streven bij voorkeur aan Roomse mensen hun woningen verhuurde. De wijk die Koperenknopenbuurt werd genoemd. Maar ook wel het Rooie dorp. Niet alleen vanwege de rode daken maar ook vanwege de politieke gezindheid. Dat duurde tot de nieuwbouwwijken Morgenstond en Bouwlust aantrekkingskracht kregen. Huizen met een douche en grote ramen. Lekker ruim en licht. Spoorwijkers gingen verhuizen. Andere mensen gingen de straten bewonen. Dat ging allemaal heel gemoedelijk. Tweede helft jaren 60 moest het Zomerhof gesloopt worden, de kleine huisjes aan de Stieltjesstraat Tak van Poortvlietstraat. Spoorwijk was de wijk waar deze mensen een nieuw onderdak kregen. Spoorwijkers gingen nog sneller verhuizen. De

leeggekomen woning moest gerenoveerd worden. Spoorwijkers gingen nog eens sneller verhuizen. Zo snel dat de aannemer het niet meer kon bijbenen. Er kwam leegstand, er kwamen krakers, er kwamen brandjes en er waren vernielingen, het werd onveilig. Spoorwijkers gingen nog sneller verhuizen er kwam nog meer leegstand in afwachting van renovatie. Spoorwijk was omgetoverd tot een bouwput waar niemand meer wilde wonen. Alleen als je snel een huis wilde hebben voor een lage huur dan huurde je in Spoorwijk.

Ook de gemeente realiseerde zich dat het zo niet langer kon. Uit Amerika werd het fenomeen community worker geïntroduceerd. Hier werd het opbouwwerker genoemd. Iemand die de wijk weer sociaal moest gaan opbouwen. Zoals gezegd één van de eerste was Henk van der Staak. Geboren en opgegroeid in de Guido Gazelestraat. Hij legde met contact met bewoners die Spoorwijk nog een warm hart toe droegen. Zoals mevrouw Kiesenberg, meneer de Went, Piet van Goch en mevrouw Rolink, om er een paar te noemen. Zij namen ook het initiatief tot de realisatie van de Wijkplaats en om een wijkkrant uit te geven. De wijkkrant kreeg de verheffende naamSboedel. Ook de Werkwinkel kwam er op de hoek van het Ledeganckplein en de v. Zeggelenlaan. Een winkelpand waar de kantoorboekhandel annex bibliotheek Luctor et emergo in had gezeten.

Na een paar jaar dag en nacht werken werd Henk overspannen en na een paar maanden nam Frans Jacobs het over. Frans was anders dan Henk. Hij was meer een bestuurder. Hij had alles goed georganiseerd en wist precies waar wat was opgeborgen en wie wat had gezegd. Er kwam een overleggroep. Dienstverleners, de wijkcontactambtenaar en een paar wijkbewoners gingen met elkaar praten over oplossingen voor de Spoorwijkse problemen.

Er kwamen werkgroepen zoals een werkgroep verkeer. De renovatie liep op zijn eindje. Maar de klachten waren niet van de lucht. Geluidsoverlast van burens. De directeur van het gemeentelijk woningbedrijf gaf de firma Phillips er de schuld van. Die maakte immers apparatuur dat je erg hart kon zetten. Er werd actie gevoerd voor een na-renovatie om de kwaliteit van de woningen te verbeteren.

Spanningen liepen op. Spoorwijk had nog steeds een slechte naam. Een naam van rellen met de jaarwisseling en woninginbraken. Een onveilige wijk. Alleen als je een huis moest hebben dan teneinde raad een huis in Spoorwijk. Voor veel gastarbeiders was dat een mogelijkheid om aan gezinsvereniging te gaan doen. Er kwamen andere culturen wonen. Mensen verstonden elkaar niet meer. Nog meer spanningen.

In 1981 besloot Frans er mee te stoppen en op het stadhuis een baan te nemen. Er kwam een sollicitatie procedure met bewoners op gang. Ik solliciteerde.. Ik zie de mensen nog tegen over mij zitten. De heren Hendriks en van Leeuwen en de dames Kiesenberg en van der Toorn. Tot mijn verbazing en vreugde werd ik gekozen. Later vroeg ik waarom zij mij hadden gekozen. Antwoord: ik kwam uit Spoorwijk, ik had niet veel ervaring; had gewerkt in de continuïdient, ik had gewerkt met mijn handen en ik was vrijwilliger geweest in de wijk waar ik woonde.

In die wijk had ik Henk van der Staak leren kennen en het opbouwwerk leren kennen. Mijn keuze was gemaakt, dit wilde ik ook en zo kwam ik in Spoorwijk.

Een van de eerste en belangrijke actie was de bezetting van de kamer van burgemeester Schols. Door deze actie kwam Spoorwijk concreet onder de aandacht van het gemeentebestuur.

In 82 begonnen de gesprekken om tot een Bewoners Organisatie te komen. In deze oprichtingscommissie zaten o.a. mevrouw Kiesenberg, de heren van Schijndel, van Gogh en Hoekstra. De hulp werd ingeroepen van de sociaalraadvrouw. Zij vertaalde de wensen van de oprichtingscommissie in statuten.

De Bewoners Organisatie was een feit maar nog niet af. Van het bureau opbouwwerk had ik ook de opdracht gekregen om de Spoorwijker van buitenlandse afkomst er bij te betrekken. Ik kreeg contact met een meneer Allal. Hij wilde voor de kinderen lessen Arabisch en lessen in de Koran organiseren. Zijn vraag was of er ruimte was waar dat kon. Die was er niet, nog niet. De

Jeroenschool, de oude katholieke jongensschool aan de Rosseelstraat, was in gebruik als wisselschool. Scholen die tijdelijk ruimte nodig hadden vonden hier onderdak. Nadat de laatste school daar weg was werd het onttrokken aan onderwijsdoeleinden. Hier lag een kans voor de Bewoners Organisatie om hun grote wens: een Wijk en Dienstencentrum, om dat doel te bereiken. Wethouder Vink zag het wel zitten en stelde het gebouw beschikbaar voor wijkactiviteiten. De Bewoners Organisatie ging twee lokalen gebruiken. Inmiddels was er ook een studiehuis gekomen waar wijkbewoners hun lagere school kennis konden opfrissen en uitbreiden. Er was les in Nederlands als tweede taal voor buitenlanders. Meneer Allal kon gebruik maken van lokalen op de 1^e etage. Maar kon dat alleen als er een rechtspersoon was. Er werd een Marokkaanse vereniging opgericht met behulp van collega Buaffie van het regionaal centrum buitenlanders. Ysalam was een fijt. Een voorwaarde was dat zij moesten participeren in de Bewoners Organisatie.

De Turkse Spoorwijk bleef niet achter. Meneer Kaya nam het initiatief en de Turkse vereniging kreeg ook ruimte. En ook de Hindoestaanse Surinaamse bewoners kregen hun vereniging en ruimte. Het gebouw kreeg de naam : de Wissel en na een tijdje een conciërge om de boel in de gaten te houden. Freek de Jonge, niet die van de TV maar een Spoorwijk.

De Bewoners Organisatie kreeg handjes en voetjes en een multicultureel draagvlak.

Een jaar later organiseerde de Bewoners Organisatie een buurtfeest. Het Alberdingk Thijmplein was voor een dag het centrum van de wijk. Alle organisaties in de wijk, winkeliers en alle bewonersverenigingen deden mee. De brandweer zette een muziektent op waarop alle culturen in de wijk iets lieten zien van hun cultuur. Het was een groot succes. Wijkbewoners zeiden tegen mij en tegen de organisatie dat zij het ongelooflijk vonden dat zo iets nog mogelijk was in Spoorwijk. Een wijk die ieder jaar toch

wel een paar keer negatief in het nieuws kwam, kwam nu eens positief in het nieuws.

Ik denk dat vanaf dat moment er duidelijk een opgaande lijn voor Spoorwijk is ingezet. Met inzet van veel wijkbewoners, dienstverleners, jongerenwerk, ambulant jongerenwerk, club en buurthuizen en de scholen. Spoorwijk werd stadsvernieuwingsgebied en extra geld om woningen op te knappen en de omgeving te verbeteren. Er werden plannen ontwikkeld om dit gebouw te realiseren. Hoewel dat niet zonder slag of stoot is gegaan. Soms voelden bewoners zich in het overleg bedonderd en overdonderd door de ambtenaren. Maar kijk maar om u heen, wandel maar eens door de wijk en zie wat er is veranderd. Ik wil jullie feliciteren met je doorzettingsvermogen en vasthoudendheid.

In de laatste Spoorwijzer las ik dat u de gemeente aanspoort om de heren van Gogh en Hoekstra op de één of andere manier te herdenken. Graag zou ik daar Anna Kiesenbergh aan toe willen voegen. Zij werd de moeder

van Spoorwijk genoemd. Tot op hoge leeftijd heeft zij jaren lang actie gevoerd om Spoorwijk op de rails te krijgen en was zij betrokken bij de totstandkoming van de Wijkplaats en bij het realiseren van de Bewoners Organisatie. Niet voor niets werd zij de moeder van Spoorwijk genoemd. Een naam die zij aan de Turkse bewoners heeft te danken. Ana is het Turks voor moeder.

30 jaar Bewoners Organisatie Spoorwijk is niet niks. Ga zo door en maak er nog eens 30 jaar bij. Gefeliciteerd met dit resultaat en sterkte en wijsheid en vasthoudendheid toegewenst.

Lees ook het een en ander terug in het jubileumboekje Bewoners Organisatie Spoorwijk 25 jaar (opbouwwerker Laurens Venderbos 2007).

